

УДК 339.138

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/24.9>**Бутенко О.П.**

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Харківський національний університет будівництва та архітектури
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2151-8410>

Чупир О.М.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Харківський національний університет будівництва та архітектури
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2560-894>

ОРГАНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті встановлено важливість використання структурованого планування в реалізації інвестиційних проєктів, що має вирішальне значення для зростання бізнесу та дозволяє зосередити ресурси на підвищенні прибутку, зниженні витрат та збільшенні віддачі від інвестицій. Актуальним питанням перед підприємствами постає організація бюджетування інвестиційних проєктів, яка дає змогу підвищити акціонерну вартість та прибуток, знизити витрати та збільшити віддачу від інвестицій. Метою статті є визначення важливості організації бюджетування інвестиційних проєктів як інструменту систематичного планування та контролю на підприємствах з метою максимізації його прибутків на засадах системного підходу. Для досягнення поставленої мети в роботі проведено дослідження наукових робіт, як закордонних, так і вітчизняних вчених з питань управління інвестиційними проєктами. Встановлено, що до процесу бюджетування інвестиційних проєктів підприємству доцільно застосовувати низку таких вимог як повнота, точність, чіткість, об'єктивність, своєчасність виконання, організація фінансування в повному обсязі та доцільність. Встановлено, що окремі елементи процесу бюджетування достатньо широко застосовуються на підприємствах, але спостерігається відсутність комплексності та використання системного підходу, що значно знижує ефективність бюджетування. Запропоновані послідовні дії для реалізації системного підходу до бюджетування капіталовкладень та пропонується покроковий процес складання інвестиційного бюджету. Також, у роботі пропонується аналіз та характеристика методів оцінки бюджету капіталовкладень. Зазначені методи дозволяють ідентифікувати проєкти, які створюють грошові потоки.

Ключові слова: бюджетування інвестиційних проєктів, інвестиції, методи оцінки бюджетування інвестиційних проєктів, системний підхід.

Постановка проблеми. Підприємства повинні реалізовувати будь-які проєкти та можливості, які підвищують акціонерну вартість та прибуток, але кількість капіталу або коштів, які будь-який бізнес має в наявності для нових проєктів, часто обмежена, тому керівництво повинне використовувати методи планування капіталовкладень, щоб визначити, які проєкти принесуть найбільшу віддачу протягом відповідного періоду. У цьому разі саме структуроване планування може мати вирішальне значення для зростання бізнесу, воно дозволить зосередити ресурси на підвищенні прибутку, зниженні витрат та збільшенні віддачі від інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бюджетування в управлінні інвестиційними проєктами наразі відіграє важливу роль і широко досліджене у працях науковців таких як В. В. Стасюка, С. В. Онищенко, О. Г. Мельник, Н. Є. Довбуш, В. А. Топило, Д. Даянанди, І. В. Зятковського, Р. С. Квасницької та інших [1–8]. У наведених роботах зазначено, що до процесу бюджетування для підприємства доцільно застосовувати низку таких вимог як повнота, точність, чіткість, об'єктивність, своєчасність виконання, організація фінансування в повному обсязі та доцільність. Огляд економічної літератури дає змогу констатувати наявність широкого спектра методів бюджетування проєктів, вибір яких залежить від фінансових можливостей підприємства та бачення керівника. Також доречно

вказати, що окремі елементи процесу бюджетування достатньо широко застосовуються на підприємствах, але спостерігається відсутність комплексності та використання системного підходу, що значно знижує ефективність бюджетування і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення важливості організації бюджетування інвестиційних проєктів як інструменту систематичного планування та контролю на підприємствах з метою максимізації його прибутків на засадах системного підходу.

Виклад основного матеріалу. Бюджетування інвестиційного проєкту, в першу чергу, стосується рішення керівництва про значні інвестиції в довгострокові проєкти для досягнення загальної мети підприємства. Це сфера прийняття рішень фінансового менеджменту, яка встановлює критерії інвестування ресурсів у довгострокові реальні активи. Інвестиційні рішення (щодо значних довгострокових проєктів) сьогодні визначають стратегічне положення підприємства на багато років, і фіксують його майбутній напрям.

Існує різниця між складанням бюджету капіталовкладень та управлінням оборотним капіталом. За визначенням Г. В. Брушко: «Управління оборотним капіталом є системою цілеспрямовано організованої взаємодії між об'єктом (елементами оборотним капі-

талом і джерелами їх фінансування та економічними відносинами в процесі їх формування та використання в межах даної економічної системи та у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем) та суб'єктом управління (органами управління підприємства, які причетні до прийняття управлінських рішень щодо ефективного функціонування оборотного капіталу) шляхом реалізації функцій управління із застосуванням комплексу методів, засобів і фінансово-економічних інструментів дослідження і трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотного капіталу і джерел його фінансування за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на нього чисельних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища» [11, с. 31]. Бюджетування є однією з функцій управління проектами, яка спрямована на формування системи бюджетів підприємства з наступним формуванням консолідованого бюджету. Крім того, бюджетування є процесом визначення вартості робіт, що виконуються в рамках проекту, та процесом формування на цій основі бюджету проекту, який містить встановлений розподіл витрат за видами робіт, статтями витрат, часом виконання робіт, центрами витрат або іншими позиціями. Отже, можна зазначити, що управління оборотним капіталом є загально організаційним процесом, який оцінює проекти, щоб встановити, чи додають вони цінності для

організації, у той час як складання бюджету капіталу в основному фокусується на розширенні поточних операцій або активів фірми. Капітальний інвестиційний проект відрізняється від поточних витрат тим, що такий проект великий. Між інвестиційними витратами та отриманням вигоди проходить значний проміжок часу (більше одного року). Тому більшість середніх та великих організацій розробили спеціальні процедури та методи роботи які ґрунтуються на системному підході. Системний підхід до бюджетування капіталовкладень передбачає такі послідовні дії як:

- постановку довгострокових цілей;
- творчий пошук та виявлення нових інвестиційних можливостей;
- класифікацію проектів та визнання економічно та/або статистично залежних пропозицій;
- оцінку та прогнозування поточних та майбутніх грошових потоків;
- встановлення відповідної адміністративної структури, здатної передавати потрібну інформацію на рівень прийняття рішень;
- контроль витратків та моніторинг найважливіших аспектів виконання проекту;
- створення відповідних правил прийняття рішень, які можуть відрізняти прийнятні альтернативи від неприйнятних.

Таблиця 1 – Процес покрокового виконання бюджетування інвестиційного проекту

Кроки	Назва кроку бюджетування	Сутність кроку бюджетування	Проведення оцінки для покрокового виконання бюджетування інвестиційного проекту
1	Визначення інвестиційних можливостей	Необхідно визначитися з інвестиційною можливістю. Вона може бути, як новим напрямом бізнесу, так і розширенням продукту та купівлі нового активу	– виробничої бази; – технічної бази; – номенклатури продукції, що випускається; виробничих потужностей, можливість нарощування обсягів виробництва; – місця підприємства в галузі, на ринку; схеми управління; чисельністю персоналу, його структурою, заробітною платою; – статутного капіталу; номінальної і ринкової ціни акцій, розподілом пакета акцій; – структури витрат на виробництво, рентабельність основних видів продукції; обсяг прибутку та його використання у звітному періоді; – фінансів підприємства
2	Оцінка інвестиційних пропозицій	Після встановлення інвестиційної можливості потрібно оцінити варіанти інвестицій	– аналіз витрат, аналізу прибутків, рівня рентабельності, періоду окупності, теперішньої вартості капіталу, ліквідності, фінансової стійкості, оборотності активів
3	Вибір вигідного вкладення	Після того, як інвестиційні можливості визначені та всі пропозиції оцінені, організація має визначити найвигідніші інвестиції та вибрати їх	При виборі конкретного проекту організації, можливо доведеться використовувати метод нормування капіталу, щоб ранжувати проекти відповідно до прибутковості та обрати найкращий доступний варіант
4	Капітальне бюджетування та розподіл	Після вибору проекту організація має профінансувати цей проект	Для фінансування проекту необхідно визначити джерела коштів та розподілити їх відповідним чином. Джерелами цих коштів можуть бути резерви, інвестиції, кредити чи будь-який інший доступний канал.
5	Оцінка прибутковості	Останнім кроком у процесі є розгляд інвестицій. Необхідно порівняти очікувану ефективність інвестицій із фактичною ефективністю	Прибуток, отриманий від реалізації проекту, має бути зіставлений із встановленою очікуваною прибутковістю. Можливе визначення бюджетної рентабельності

Джерело: [2; 3; 6; 9; 10; 15]

Заведено розрізняти кілька типів бюджетів: операційні бюджети, бюджети бізнес-процесів, бюджети проєктів, бюджети інвестиційної діяльності та інші. На наш погляд, саме бюджети проєктів є найцікавішим видом бюджету з точки зору доцільності формування

та реалізації. Слід зазначити, що бюджет інвестиційного проєкту підприємства формується як сукупність витрат на реалізацію проєкту з кожного напрямку проєктної діяльності та доходів, пов'язаних з експлуатацією об'єкта. Бюджет проєкту в цілому, своєю чергою,

Таблиця 2 – Методи оцінки бюджетування капіталовкладень

Метод оцінки бюджету капіталовкладень	Сутність методу оцінки бюджету капіталовкладень	Характеристика методу оцінки бюджету капіталовкладень
Період окупності (PB)	Визначення часу, необхідного для того, щоб грошові потоки, які генеровані інвестиціями, окупили вартість початкових інвестицій	Дає уявлення про проміжок часу до відшкодування інвестиційних коштів. Не включає виплати грошових потоків після PB. Не враховує тимчасову вартість грошей. Метод корисний для порівняння проєктів із майже однаковим терміном служби
Дискontований термін окупності (DPPi)	Дисконтують майбутні грошові потоки до їхньої поточної вартості, тому інвестиції та грошові потоки можна порівняти за той самий проміжок часу. Кожен із грошових потоків дисконтують за кількістю років із виплати грошового потоку початкової інвестиції. Використовується, коли в компанії обмежена кількість коштів для інвестування в проєкт і необхідно знати, як швидко вони можуть повернути свої інвестиції	Часто використовується для кращого обліку деяких недоліків, таких як використання наведеної вартості майбутніх грошових потоків. Тому простий період окупності може бути сприйнятливим, тоді як дискontований період окупності може вказувати на несприятливі інвестиції
Внутрішня норма дохідності (IRR)	Ставка дисконтуювання, коли чиста наведена вартість проєкту дорівнює нулю. Оскільки чиста наведена вартість проєкту обернено пропорційна ставці дисконтуювання, орієнтиром для розрахунку внутрішньої норми прибутковості є фактична ставка, що використовується фірмою для дисконтуювання грошових потоків	Основна перевага використання внутрішньої норми прибутковості як інструменту прийняття рішень у тому, що вона забезпечує контрольну цифру, яку можна оцінити щодо структури капіталу підприємства. IRR дозволяє фірмам порівнювати проєкти з урахуванням прибутковості інвестованого капіталу. Але IRR не дозволяє виконати порівняння взаємосуперечливих проєктів. завищує прибутковість проєкту і може призвести до помилок у бюджетуванні капіталовкладень, заснованих на надмірно оптимістичній оцінці
Метод чистої приведеної вартості (NPV)	Метод чистої приведеної вартості є найбільш точним підходом до оцінки капіталовкладень. Дисконтують грошові потоки після сплати податків за середньозваженою вартістю капіталу дозволяє менеджерам визначити, чи буде проєкт прибутковим чи ні. І на відміну від методу IRR, NPV точно показує, наскільки прибутковим буде проєкт у порівнянні з альтернативним	Дозволяє одночасно порівнювати кілька взаємосуперечливих проєктів, і навіть попри те, що ставка дисконтуювання може змінюватися, аналіз чутливості наведеної вартості може сигналізувати про будь-які значні потенційні проблеми в майбутньому. NPV не враховує загальну величину проєкту
Індекс прибутковості (Pi)	Показник, який отримується на основі розрахунків дискontованих грошових потоків та є відношенням дискontованих грошових доходів до наведених на ту ж дату інвестиційних витрат. Індекс прибутковості визначає яку величину доходу отримає інвестор на одну умовну грошову одиницю. Враховує загальну величину проєкту. Pi більше за 1,0 вважається гарною інвестицією, а вищі значення відповідають ще привабливішим проєктам. У разі обмежених капіталовкладень і взаємо суперечливих проєктів слід здійснювати лише проєкти з найвищими Pi	При використанні індексу прибутковості для порівняння проєктів важливо враховувати, що метод ігнорує розмір проєкту. Таким чином, проєкти з великим припливом коштів можуть призвести до нижчих показників Pi, оскільки їхня норма прибутку не така висока. Pi використовується для порівняння та протиставлення, у випадку, коли компанія має кілька проєктів. Індекс можна використовувати разом з іншими показниками, щоб визначити, які інвестиції є найкращими
Модифікована внутрішня норма дохідності (MIRR)	Передбачає, що позитивні грошові потоки реінвестують з допомогою вартості капіталу фірми і що початкові витрати фінансуються з допомогою фінансування фірми	Показник MIRR більш точно, ніж показник IRR відображає вартість і прибутковість проєкту. MIRR використовується для ранжування інвестицій чи проєктів, які може реалізувати фірма або інвестор. MIRR призначений для створення одного рішення, що усуває проблему кількох IRR

Джерело: [9–15]

формується з бюджету закупівель матеріалів, бюджету оплати праці, бюджету видатків і доходів за проектом тощо. Крім того, бюджети можуть формуватися не лише за інвестиційними проектами та окремими функціональними структурними підрозділами підприємства, а також за центрами витрат. Пропонується покроковий процес складання інвестиційного бюджету (табл. 1). Найважливішими етапами бюджетування інвестиційного проекту є визначення проекту та оцінка грошових потоків. При оцінці проектів капітальних інвестицій велику увагу потрібно приділяти рентабельності інвестицій і внутрішній нормі прибутку як показникам визначення доцільності проекту. На величину цих показників впливає розмір річного капітального бюджету компанії, оскільки існує кореляція між річним бюджетом компанії та перевагою цих методів та масштабів самого проекту. Підготовка бюджету проекту та бюджетних кроків відбиває структуру організації роботи, а також цей процес забезпечує засіб розподілу ресурсів між всіма частинами організації.

Чотирьох фазний бюджетний цикл, який зазвичай використовується для опису бюджету, також застосовується до інвестиційних проектів. Кожен крок, або етап процесу є важливим та вимагає розгляду витрат бізнесу та рівня впливу на прибутковість організації. Бюджетний цикл є життям бюджету від створення, або підготовки до оцінки. Усі проекти використовують процес і проходять кожну з чотирьох його фаз: підготовку, затвердження, виконання та оцінку. Бюджетування інвестиційних проектів передбачає використання методів аналізу бюджету капіталовкладень, які можна використовувати для визначення економічної доцільності капітальних вкладень. Вони включають період окупності, період дисконтованих платежів, чисту поточну вартість, індекс прибутковості, внутрішню норму прибутку та модифіковану внутрішню норму прибутку. У роботі пропонується характеристика методів оцінки бюджету капіталовкладень, яка наведена в табл. 2.

Бюджетування інвестиційних проектів на підприємстві спрямоване на вирішення низки завдань підприємства у поточному та у перспективному періодах, а саме: прогнозування наявності та руху грошових

коштів по кожному проекту, який реалізує підприємство; перевірка фінансової реалізації проекту на етапі передінвестиційних досліджень; визначення реальних термінів виконання проекту з урахуванням необхідного обсягу коштів; аналіз доцільності залучення інвестиційних ресурсів із зовнішніх джерел фінансування; визначення терміну окупності витрат за проектом; оцінка ефективності реалізації проекту; фінансовий моніторинг проекту на всіх етапах його реалізації; формування консолідованого фінансового балансу.

Структура бюджету, методика його розрахунку, а також форма подання залежить від галузевих особливостей проекту, насамперед, від тривалості проектного циклу, організаційної структури проекту та структури управління проектом, ступеня унікальності проекту, його капіталомісткості та масштабності. Використання бюджетування в управлінні проектами на підприємстві створює низку додаткових переваг у реалізації інвестиційних проектів.

Висновки. Використання бюджетування капіталовкладень важливо, тому що цей процес забезпечує фінансову підзвітність та вимірність, також є одним із найбільш відповідальних і складних етапів у процесі прийняття рішення про капітальний бюджет. Рішення про бюджетування капіталовкладень є, як фінансовим зобов'язанням, так і інвестицією під час якого бізнес бере на себе фінансові зобов'язання та інвестує у своє майбутнє. Потрібно зазначити, що бюджетування капіталовкладень, по-перше, є процесом, який дає змогу встановити вартість потенційного інвестиційного проекту. Найбільш поширеними підходами до вибору та оцінки проектів є період окупності (PB), внутрішня норма дохідності (IRR) та чиста наведена вартість (NPV). По-друге, задля узгодження цілей проектів та забезпечення їх ефективної реалізації, шляхом порівняльного аналізу альтернативних методів оцінки та здійснення вибору, заснованого на всебічній оцінці можливих і запланованих результатів діяльності пропонується до використання системний підхід, що забезпечує цілісність та охоплює весь життєвий цикл системи від прийняття та вибору рішення до кінцевого результату реалізації проекту.

Список використаних джерел:

1. Стасюк В. В. Обґрунтування управлінських рішень при виборі інвестиційних проектів, фінансовий аспект. *Bulletin national university of water and environmental engineering*. 2021. Т. 3. № 95. С. 131–141.
2. Онищенко С. В. Упровадження бюджетування на вітчизняних підприємствах. *Фінанси України*. 2003. № 4. С. 45–50.
3. Мельник О. Г. Аналіз систем бюджетування на вітчизняних підприємствах. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2005. № 547. С. 61–69.
4. Довбуш Н. С. Сутність бюджетування на підприємствах малого і середнього бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. 2 (117). С. 193–196.
5. Топило В. А. Впровадження системи бюджетування на підприємствах. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8140> (дата звернення: 13.05.2022).
6. Capital Budgeting / D. Dayananda et al. Cambridge : Cambridge University Press United Kingdom, 2002. 343 p.
7. Зятковський І. В. Бюджет підприємства як інструмент управління фінансовими ресурсами. *Фінанси України*. № 7. 2001. С. 79–84.
8. Квасницька Р. С. Бюджетування як елемент фінансового планування підприємства. *Інноваційна економіка*. 2011. № 6(25). С. 252–254.
9. Бутенко О. П., Головаченко К. О. Підвищення конкурентоспроможності малого підприємства за рахунок використання бюджетування реклами. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. № 60. С. 121–128. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/121346>.
10. Крилов Д. В. Особливості формування організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційних проектів на промислових підприємствах. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: економіка. 2016. Вип. 12. С. 27–34.
11. Брушко І. В. Методологічні основи управління оборотним капіталом URL: <http://dSPACE.nbuV.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54467/09-Brushko.pdf?sequence=1>.

12. Kenton W. What Is Capital Budgeting?. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/capitalbudgeting.asp>.
13. Capital Budgeting Basics. Ag Decision Maker. *Iowa State University Extension and Outreach*. URL: <https://www.extension.iastate.edu/agdm/wholefarm/html/c5-240.html#:~:text=There%20are%20several%20capital%20budgeting,Modi%EF%AC%81ed%20Internal%20Rate%20of%20Return>.
14. Бутенко О. П., Опікунова Н. В., Садовниченко О. В. Бізнес-індикатори інноваційного розвитку підприємства та його інвестиційного забезпечення / Shneider B. (Ed.) *Theoretical and Methodological Approaches to the Formation of a Modern System of Enterprises, Organizations and Institutions' Development: Collective Scientific Monograph (1st edition)*. Dallas, USA: Primedia eLaunch LLC, 2019. С. 94–108. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/monographs/issue/view/tmafmsoid.ed-1/230>.
15. Pinkasovitch A. An Introduction to Capital Budgeting. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/articles/financial-theory/11/corporate-project-valuation-methods.asp#toc-how-capital-budgeting-works>.

References:

1. Stasiuk B. B. (2021) Obgruntuvannya upravlynskykh rishen pry vybori investytsiinykh proektiv, finansovyi aspekt [Justification of management decisions when choosing investment projects, financial aspect]. *Bulletin national university of water and environmental engineering*. 2021. T. 3, vol. 95, pp. 131–141.
2. Onishchenko S. V. (2003) Uprovadzhennia biudzhetuвання na vitchyzniannykh pidpriemstvakh [Implementation of budgeting at domestic enterprises], vol. 4, pp. 45–50.
3. Melnyk O. G. (2005) Analiz system biudzhetuвання na vitchyzniannykh pidpriemstvakh [Analysis of budgeting systems at domestic enterprises]. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, vol. 547, pp. 61–69.
4. Dovbush N. E. (2011) Sutnist biudzhetuвання na pidpriemstvakh maloho i serednoho biznesu [The essence of budgeting in small and medium-sized enterprises]. *Formation of market relations in Ukraine*, vol. 2 (117), pp. 193–196.
5. Topilo V. A. (2020) Vprovadzhennia systemy biudzhetuвання na pidpriemstvakh [Implementation of the budgeting system at enterprises]. *Efficient economy*. vol. 8. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8140> (accessed 13 May 2022).
6. Capital Budgeting, D. Dayananda et al. Cambridge: Cambridge University Press United Kingdom, 2002. 343 p.
7. Zyatkovsky I. V. (2001) Biudzhет pidpriemstva yak instrument upravlinnia finansovymi resursamy [Enterprise budget as a tool for managing financial resources]. *Finance of Ukraine*, vol. 7, pp. 79–84.
8. Kvasnytska R. S. (2011) Biudzhetuвання yak element finansovoho planuvannya pidpriemstva [Budgeting as an element of financial planning of the enterprise]. *Innovative economy*, vol. 6 (25), pp. 252–254.
9. Butenko O. P., Golovchenko K. O. (2017) Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti maloho pidpriemstva za rakhunok vykorystannia biudzhetuвання reklamy [Increasing the competitiveness of small businesses through the use of advertising budgeting]. *Bulletin of Transport Economics and Industry*. vol. 60, pp. 121–128. Available at: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/121346>.
10. Krylov D. V. (2016) Osoblyvosti formuvannya orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu realizatsii investytsiinykh proektiv na promyslovykh pidpriemstvakh [Features of the formation of organizational and economic mechanism for the implementation of investment projects in industrial enterprises]. *Bulletin of Mariupol State University. Series: economics*, vol. 12, pp. 27–34.
11. Brushko G. V. Metodolohichni osnovy upravlinnia oborotnym kapitalom [Methodological bases of working capital management] Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54467/09-Brushko.pdf?sequence=1>.
12. Kenton W. What Is Capital Budgeting? *Investopedia*. Available at: <https://www.investopedia.com/terms/c/capitalbudgeting.asp>.
13. Capital Budgeting Basics. Ag Decision Maker. Iowa State University Extension and Outreach. Available at: <https://www.extension.iastate.edu/agdm/wholefarm/html/c5-240.html#:~:text=There%20are%20several%20capital%20budgeting,Modi%EF%AC%81ed%20Internal%20Rate%20of%20Return>.
14. Butenko O. P., Opikunova N. V., Sadovnychenko O. V. (2019) Biznes-indykatory innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva ta yoho investytsiinoho zabezpechennia [Business indicators of innovative development of the enterprise and its investment support] / Shneider B. (Ed.) *Theoretical and Methodological Approaches to the Formation of a Modern System of Enterprises, Organizations and Institutions' Development: Collective Scientific Monograph (1st edition)*. Dallas, USA: Primedia eLaunch LLC, pp. 94–108. Available at: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/monographs/issue/view/tmafmsoid.ed-1/230>.
15. Pinkasovitch A. An Introduction to Capital Budgeting. *Investopedia*. Available at: <https://www.investopedia.com/articles/financial-theory/11/corporate-project-valuation-methods.asp#toc-how-capital-budgeting-works>.

Butenko Olena, Chupyr Olena

Kharkiv National University of Construction and Architecture

ORGANIZATION OF BUDGETING OF INVESTMENT PROJECTS IN ENTERPRISES

The article establishes the importance of using structured planning in the implementation of investment projects, which is crucial for business growth and allows you to focus resources on increasing profits, reducing costs and increasing returns from investments. A relevant issue before the enterprises is the organization of budgeting of investment projects, which allows an increase in shareholder's value and profit, a decrease in expenses and an increase in returns on investment. The aim of this article is to determine the importance of the following budgeting of investment projects as a tool for systematic planning and control at the enterprises for maximization of their profits. To achieve the set goal, the research of scientific works, both foreign and domestic scientists on the issues of management of investment projects was carried out. While analyzing the work of the specialists, it was established that the budgeting process for the company is worth applying a low level of such requirements as completeness, accuracy, clarity, objectivity, timeliness of implementation, and organization of financing in full scope and cost-effectiveness. It was found that separate elements of the budgeting process are widely used in enterprises, but there is a lack of complexity and use of a systematic approach, which significantly reduces the efficiency of budgeting. The author suggests the

follow-up actions for implementing the system approach to the budgeting of capital investments and suggested a time-limited process for forming the investment budget. Budgeting of investment projects involves the use of methods of capital budget analysis that can be used to determine the economic feasibility of capital investments. They include the payback period, the period of discount payments, net operating cost, profitability index, internal rate of return and modified internal rate of return. The work proposes the analysis and characterization of methods of evaluation of the budget of capital investments. These methods allow identifying the projects that generate cash flows. Given the complexity of the implementation of the tasks that the high dynamics of the external environment imposes, the management must clearly understand, that decisions on capital budgeting have a long-term impact on the company, its productivity, as well as the decisive importance for its success or failure.

Keywords: *budgeting of investment projects, investments, methods of evaluation of budgeting of investment projects, systematic approach.*

JEL classification: M11, M21, M49
